

Józef Władysław Skoczek
1930–2011

Doktor Józef Skoczek urodził się 10 listopada 1930 r. w Bochni koło Krakowa. Po kilku latach rodzice przenieśli się do Krynicy, tam skończył szkołę podstawową i średnią. W dniu 18 maja 1949 r. otrzymał świadectwo dojrzałości. Następnie rozpoczął studia geograficzne na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. W czerwcu 1952 r. ukończył pierwszy stopień studiów i został zakwalifikowany na drugi, na specjalizacji z zakresu meteorologii i klimatologii na Uniwersytecie Warszawskim. Kończąc studia specjalistyczne napisał pracę dyplomową pt. *Klimat Wyżyny Lubelskiej na przykładzie stacji Lublin w przekroju pięciolecia 1947–1951*. Po odbyciu w latach 1952/53–1953/54 studiów wyższych ze specjalizacją w zakresie hydrologii i klimatologii otrzymał 10 lutego 1954 r. dyplom ukończenia studiów wyższych stopnia drugiego na Wydziale Nauk o Ziemi UW i uzyskał stopień magistra geografii.

Jeszcze na studiach rozpoczął pracę zawodową w nowo powstałym Instytucie Geografii Polskiej Akademii Nauk (15 X 1953), uczestnicząc w organizowaniu i pracach naukowo-badawczych Pracowni, a następnie Zakładu Klimatologii. Początkowo zajmował się zagadnieniem zależności klimatu lokalnego od rzeźby powierzchni ziemi, biorąc udział w pracach terenowych prowadzonych w różnych regionach kraju. Z chwilą podjęcia przez Zakład Klimatologii IG PAN problematyki badawczej z zakresu bilansu energetycznego powierzchni czynnej, zajął się tematyką dotyczącą wymiany ciepła w powierzchniowych warstwach gleby i przez kilka lat prowadził odpowiednie badania na Stacji Badawczej IG PAN w Wojcieszowie Górnym w Górach Kaczawskich. Zebrane materiały były podstawą rozprawy doktorskiej pt. *Wpływ podłoża na przebieg dobowy bilansu cieplnego powierzchni czynnej*. Stopień naukowy doktora nauk przyrodniczych otrzymał 28 października 1968 r. Po doktoracie odbył 3-miesięczny staż naukowy w byłym ZSRR.

Dorobek naukowy J. Skoczka obejmuje ponad 50 prac opublikowanych i 80 niepublikowanych; w tej liczbie są: 32 opracowania badawcze i ekspertyzy, 17 map, sprawozdań i opinii, pozostałe to referaty, notatki naukowe, tłumaczenia i instrukcje pomiarów.

Pracując w IGiPZ PAN przez 47 lat (1953–1995 i 1996–2000 na 1/2 etatu) dr J. Skoczek wyjeżdżał ponad 80 razy na badania terenowe krajowe i zagraniczne. Przez rok (1957/1958) przebywał w Wietnamie, biorąc udział w badaniach polskiej wyprawy Międzynarodowego Roku Geofizycznego. W czasie trwania wyprawy pełnił funkcję kierownika Polsko-Wietnamskiej Stacji Geofizycznej w Phu-Lien. Poza obserwacjami na stacji, prowadził zajęcia teoretyczne i praktyczne z zakresu meteorologii, klimatologii i fizyki atmosfery w ramach szkolenia wietnamskiego personelu stacji. Za całokształt działalności w Wietnamie został odznaczony orderem „Sztandar Pracy” I klasy Demokratycznej Republiki Wietnamu (14 XII 1959).

W 1988 r. był ponownie w Wietnamie z zespołem Zakładu Klimatologii IGiPZ PAN, uczestnicząc w badaniach topoklimatycznych pól uprawnych kawy na planacjach w Eak-Mat na Płaskowyżu Tay Nguyen w Środkowym Wietnamie.

Józef Skoczek brał także udział w 6 ekspedycjach „Transmongolia” (1979, 1980, 1981, 1987, 1988, 1996) – zakładał stacje badawcze i prowadził pomiary promieniowania całkowitego, strumienia ciepła w glebie i pionowego gradientu temperatury powietrza, między innymi w Gurwan Turuu, Bajan Bułag, Cagan Arał w dolinie rzeki Toły. Ponadto brał udział w polsko-mołdawskich badaniach klimatu w Giźdienach koło Kiszyniowa (1989). Celem badań było określenie struktury bilansu cieplnego pól uprawnych.

Uczestniczył w wielu krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych, wygłaszając referaty m.in. w Słowacji (Zwoleń 1969), Rumunii (Bușteni 1987), Czechach (Brno 1989), Bułgarii (Sofia 1989).

Działalność dr. J. Skoczka nie ograniczała się do pracy badawczej – wiele czasu poświęcał na coroczne szkolenia studentów-praktykantów z UW i UMK w czasie badań terenowych oraz różnego rodzaju konsultacje. Organizował badania terenowe struktury bilansu cieplnego na stacji doświadczalnej WSR-AR w Felinie koło Lublina.

W ciągu długoletniej pracy w Instytucie włożył także wiele trudu w działania o charakterze organizacyjnym, zarówno w Zakładzie Klimatologii, jak i w całym Instytucie. Nieoceniona była Jego współpraca przy przygotowaniu i prowadzeniu badań terenowych. Zajmował się konserwacją i przygotowaniem sprzętu do badań. Zorganizował i prowadził pracownię techniczną przy ul. Kaniowskiej, a następnie w Borowej Górze koło Serocka. Uczestniczył w organizowaniu stacji badawczych w Wojcieszowie Górnym, Bielsku i Borowej Górze. Przez szereg lat kierował tą ostatnią i prowadził szczegółowe pomiary struktury bilansu cieplnego i wymiany energii na powierzchni granicznej atmosfera–podłoże. Pomagał w badaniach, konstrukcji i wzorcowaniu aparatury na Stacji Badawczej IGiPZ PAN na Hali Gąsienicowej w Tatrach, a nawet uczestniczył w remontach i konserwacji budynku Stacji. Brał czynny udział w przygotowaniu konferencji Jubileuszowych Zakładu Klimatologii IGiPZ PAN w Szymbarku (1978), w Starym Polu (1988), w Radzikowie (1994) i w Warszawie (2000).

Był członkiem licznych komisji Instytutu, między innymi komisji inwentaryzacyjnej, komisji do spraw aparatury, komisji BHP, komisji przejęcia i likwidacyjnej środków trwałych i przedmiotów nietrwałych, komisji zakupu aparatury naukowej, komisji opiniodawczej o stanie technicznym aparatury pomiarowej, komisji powypadkowej. Wchodził w skład Zespołu Doradczego Wojewódzkiej Komisji Urbanistyki i Architektury przy Wojewodzie Warszawskim i brał udział w posiedzeniach poświęconych autostradom.

Przez wiele lat wchodził w skład Komitetów Redakcyjnych Dokumentacji Geograficznej (1982–2003) i Prac Geograficznych (1999–2000). Należał do Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Polskiego Towarzystwa Hydrologiczno-Meteorologicznego, Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Chińskiej i Związku Zawodowego Nauczycielstwa Polskiego.

Za osiągnięcia naukowe, badawcze i organizacyjne dr J. Skoczek został wyróżniony, przy okazji XX-lecia Instytutu, Srebrnym Krzyżem Zasługi i Medalem 40-lecia Polski Ludowej (1973), Medalem 25-lecia PAN (1985), Dyplomem uznania z okazji 45-lecia działalności Instytutu (1998).

Prywatnie Józef Skoczek miał wiele zainteresowań: dobrze grał na akordeonie, jeździł na nartach, pływał i żeglował (miał patent morskiego sternika jachtowego i sternika motorowego), namiętnie uprawiał kolarstwo. W mieszkaniu miał zbiór starych zegarów z kukułką, które sam wyremontował.

Zmarł 10 marca 2011 r. po ciężkiej, ponadrocznej chorobie, pielęgnowany troskliwie przez brata Kazimierza przy dorywczej pomocy kilku zaprzyjaźnionych osób z Instytutu. Został pochowany na Cmentarzu Komunalnym Północnym w Warszawie. Był dobrym Kolegą – pogodnym, zaangażowanym we wszystko co robił, zawsze gotowym do pomocy i takim pozostanie w naszej pamięci.

Teresa Kozłowska-Szczęсна
IGiPZ PAN, Warszawa

Ważniejsze publikacje dr. Józefa Skoczka

- Klimat*, [w:] *Monografia hydrologiczna dorzecza Wieprza*, Prace PIHM, 43, 1957, s. 19–27.
- Pomiary wymiany ciepłej w gruncie*, Dokumentacja Geograficzna, IG PAN, 4, 1963, s. 31–40.
- O rozkładzie pionowym temperatury minimalnej powietrza w Wojcieszowie Górnym*, Dokumentacja Geograficzna, IG PAN, 5, 1964, s. 3–14.
- Badania temperatury powietrza w warstwie przygruntowej w okolicy Wojcieszowa Górne-go*, Dokumentacja Geograficzna, IG PAN, 5, 1964, s. 15–43.
- Roczny przebieg wymiany ciepłej w gruncie na obszarze Polski*, Przegląd Geograficzny, 37, 2, 1965, s. 395–398.
- Wpływ podłoża atmosfery na przebieg dobowy bilansu ciepłego powierzchni czynnej ziemi*, Dokumentacja Geograficzna, IG PAN, 6, 1969, s. 118–123.
- Vlijanie mestnych uslovij gornoj doliny na strukturu teplovogo balansa*, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne, 26, 1970, s. 377–386.
- Wpływ podłoża atmosfery na przebieg dobowy bilansu ciepłego powierzchni czynnej ziemi*, Prace Geograficzne, IG PAN, 84, 1970 (rozprawa doktorska).
- Daily course of the energy balance of plant cover*, Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych, 220, 1979, s. 291–294 (wspólnie z J. Paszyńskim).
- Bilans promieniowania słonecznego stepu w Gurwan Turuu w Mongolii*, Przegląd Geograficzny, 53, 3, 1981, s. 583–593 (wspólnie z J. Bublewskim i Cz. Szwed-Ilnicką).
- Topoklimatičeskie issledovanija v gornych rajonach kontinentalnogo klimata (na primere Chenteja v Mongolii)*, [w:] *Sbornik dokladov XIV Konferencii po Meteorologii Karpat*, Sofia 1989, s. 130–135 (wspólnie z B. Krawczyk i K. Błażejczykiem).

- Struktura bilansu ciepłego upraw rolniczych*, [w:] *Materiały Sesji „Mikroklimat i parowanie terenowe”*, Roczniki AR w Poznaniu, 201, Melioracje, 8, Poznań 1989, s. 25–30 (wspólnie z J. Paszyńskim).
- Warunki topoklimatyczne i biotopoklimatyczne okresu letniego w dolinie Toły (Chentej, Mongolia)*, Przegląd Geograficzny, 62, 1990, 1–2, s. 121–136 (wspólnie z B. Krawczyk i K. Błażejczykiem).
- Thermal conditions at Bajan Bulag (Khentey Muntains, Mongolia) as a base of topoclimatic mapping*, [w:] *Proceedings of XV International Conference of Carpathians Meteorology, Uzhgorod 1991*, s. 141–146 (wspólnie z B. Krawczyk i K. Błażejczykiem).
- Warunki topoklimatyczne rolniczych upraw tropikalnych w Środkowym Wietnamie*, Conference Papers IGiPZ PAN, 14, 1991, s. 57–67 (wspólnie z B. Krawczyk i K. Błażejczykiem).
- Kształtowanie się stosunków termicznych pól kawy pod wpływem roślinności zacieniającej i wiatrochronnej*, Zeszyty IGiPZ PAN, 5, 1992, s. 5–27 (wspólnie z K. Błażejczykiem i B. Krawczyk).
- Warunki termiczne Bajan Bulag (Chentej, Mongolia) jako podstawa kartowania topoklimatycznego*, Zeszyty IGiPZ PAN, 5, 1992, s. 29–54 (wspólnie z K. Błażejczykiem i B. Krawczyk).
- Struktura bilansu ciepłego powierzchni pola czarnoziemu (na przykładzie badań ekspedycyjnych w Mołdawii)*, Zeszyty IGiPZ PAN, 26, 1994, s. 21–39.
- Porównanie wartości strumienia ciepła w glebie wyznaczonych dwoma różnymi sposobami*, Zeszyty IGiPZ PAN, 26, 1994, s. 41–79.
- Polskie badania klimatologiczne w Mongolii w okresie 1974–1988*, [w:] *Symposium z okazji 40-lecia Zakładu Klimatologii IGiPZ PAN, Radzików*, Conference Papers IGiPZ PAN, 23, 1994, s. 189–196.
- Bioclimatic conditions of coffee plantation in central Vietnam*, [w:] *Proceedings of International Symposium "Climate and Life in Asia-Pacific"*, 1995, Brunei Darussalam, wyd. 1997, s. 310–318 (wspólnie z K. Błażejczykiem i B. Krawczyk).
- Structure journaliere du bilan thermique d' une surface de steppe avec pergélisol (expérience mène en été à Gurvan-Turuu en Mongolie)*, Publication de l' Association Internationale de Climatologie, 9, 1996, wyd. 1997, s. 366–373 (wspólnie z J. Paszyńskim).
- Bilans cieplny powierzchni czynnej stepu na Wyżynie Środkowo-Chatchaskiej w Mongolii*, 1997, Roczniki AR w Poznaniu, 291, Melioracje i Inżynieria Środowiska, 17, s. 131–151 (wspólnie z J. Paszyńskim).
- Inwersje temperatury powietrza w okresie lata w Mongolii*, „Mongolia 96”. Zeszyty IGiPZ PAN, 52, 1997, s. 13–24.
- Wymiana energii między atmosferą a podłożem jako podstawa kartowania topoklimatycznego*, Dokumentacja Geograficzna, 14, 1999 (projekt badawczy wspólnie z J. Paszyńskim i K. Miarą).
- Struktura bilansu promieniowania w Borowej Górze w różnych sytuacjach synoptycznych*, Prace Geograficzne, IGiPZ PAN, 188, 2003, s. 53–64 (wspólnie z K. Miarą i J. Paszyńskim).

II Konferencja Naukowa pn. „Monitoring i analiza wody. Chromatograficzne metody oznaczania substancji o charakterze jonowym”

Toruń, 3–5 IV 2011 r.

W dniach 3–5 kwietnia 2011 r. odbyła się w Toruniu II Konferencja Naukowa pt. „Monitoring i analiza wody. Chromatograficzne metody oznaczania substancji o charakterze jonowym”. Była kontynuacją spotkania z 2009 r. pt. „Analityka substancji o charakterze jonowym”, a została zorganizowana przez Wydział Chemii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o., Polskie Towarzystwo Chemiczne i Komitet Chemii Analitycznej PAN. Przewodnictwo komitetu naukowego objął prof. dr hab. Bogusław Buszewski z Wydziału Chemii UMK w Toruniu, nad organizacją zaś czuwał komitet, któremu przewodniczył dr Przemysław Kosobucki z Wydziału Chemii UMK w Toruniu. W konferencji wzięło udział około 100 osób z wyższych uczelni, laboratoriów przemysłowych oraz instytucji zajmujących się monitoringiem środowiska. Miejscem spotkania był Hotel Uniwersytecki w Toruniu.

Zaprezentowano rezultaty badań w zakresie monitoringu wody prowadzonych przez ośrodki naukowe w kraju i za granicą. Przedstawione zostały również dotychczasowe osiągnięcia w dziedzinie chromatografii oraz możliwości zastosowania technik chromatograficznych do analizy wody i ścieków.

W trakcie konferencji wygłoszono 14 referatów, 5 komunikatów oraz zaprezentowano i omówiono 19 posterów. Referat otwierający, wygłoszony przez prof. dr. hab. Bogusława Buszewskiego, odnosił się do przypadających na 2011 r. obchodów Międzynarodowego Roku Chemii oraz setnej rocznicy przyznania Nagrody Nobla Marii Skłodowskiej-Curie. Pozostałe referaty wprowadzające dotyczyły istoty zastosowania metod chromatograficznych w badaniach środowiskowych. Przedstawione zostały możliwości wykrywania za ich pomocą związków chemicznych występujących w środowisku w śladowych stężeniach oraz mających bardzo skomplikowaną strukturę. Poglądy w tej kwestii zaprezentowali: prof. Walter Giger z Giger Research Consulting w Zurychu oraz prof. Fritz H. Frimmel z Karlsruhe Institute of Technology.

Kolejne referaty dotyczyły problematyki *stricte* chemicznej, ale nie brakowało również takich, które odnosiły się do zagadnień przyrodniczych. Część z nich omówiono poniżej.

Na szczególną uwagę geografów zasługiwał referat dr. hab. Tomasza Kowalkowskiego z Wydziału Chemii UMK w Toruniu pt. *Klasyfikacja źródeł emisji azotu i fosforu w dorzeczu Wisły*. Wykorzystując metody modelowania statystycznego oraz analizy przestrzenne wykonane w środowisku GIS autor określił trzy najważniejsze źródła dostawy azotu i fosforu do wód Wisły: rolnictwo (region Kujaw i Pomorza oraz Żuławy Wiślane), splukiwanie z terenów górskich oraz dostawa ze źródeł punktowych w aglomeracji śląskiej, łódzkiej i warszawskiej.

Tematycznie podobny był referat dr inż. Marianny Pastuszek z Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni, dotyczący zróżnicowania wielkości i źródeł dostawy krzemionki do Morza Bałtyckiego. Krzem jest, obok azotu i fosforu, głównym pierwiastkiem wpływającym na obfitość fitoplanktonu w Morzu Bałtyckim, gdzie fitoplankton okrzemkowy sta-

nowi aż 60% jego ogólnej biomasy. Średni wieloletni ładunek krzemionki odprowadzanej do Bałtyku z obszaru dorzeczy położonych na terenie Polski wynosi około 855 kt na rok. Autorka referatu zwróciła uwagę na zmniejszanie się wielkości dostawy krzemionki do Bałtyku – wiąże to z budową zbiorników zaporowych na rzekach oraz eutrofizacją wód śródlądowych.

Do tematu migracji pierwiastków biogenych w środowisku nawiązała również doc. dr Marina Valentukevičienė z Wileńskiego Uniwersytetu Technicznego im. Giedymina, która wygłosiła referat dotyczący zawartości związków azotu w wodach gruntowych Parku Narodowego Mierzei Kurońskiej.

Możliwość zastosowania zaawansowanego modelu sieci neuronowej – samoorganizujących się map Kohonena (SOM) – do badań środowiskowych, przedstawił dr Aleksander Astel z Instytutu Biologii i Ochrony Środowiska AP w Słupsku. Autor zaprezentował wyniki badań mających na celu klasyfikację i interpretację czasoprzestrzennej zmienności zawartości poszczególnych jonów oraz parametrów fizykochemicznych w próbkach wód pobieranych w zlewni Potoku Chochołowskiego w Tatrach. Analiza składu chemicznego pobranych prób (metodą chromatografii jonowej) oraz zastosowanie algorytmu SOM umożliwiły wyodrębnienie obszarów, w których chemizm wód zmieniał się w zależności od struktur geologicznych, zmienności natężenia spływu wód gruntowych i składu gatunkowego roślinności.

Podczas konferencji wygłoszono także referaty prezentujące wybrane metody oznaczania pierwiastków i związków chemicznych w pobranych próbkach. W tej grupie mieści się wystąpienie prof. dr. hab. Rajmunda S. Dybczyńskiego z Instytutu Chemii i Techniki Jądrowej w Warszawie nt. sposobów oznaczania i rozdzielania pierwiastków ziem rzadkich (REE) w materiałach biologicznych i środowiskowych za pomocą chromatografii jonowej.

Niezmiernie ciekawy referat, na temat możliwości wykorzystania metod chromatograficznych w analizach mikrozanieczyszczeń w wodach naturalnych i użytkowych, przedstawił prof. dr hab. Jacek Nawrocki z Wydziału Chemii UAM w Poznaniu. Zwrócił uwagę na wielki postęp w wykrywalności i oznaczaniu substancji organicznych występujących w wodach w bardzo niskich stężeniach ($\mu\text{g l}^{-1}$ i mniejszych), takich jak: substancje chroniące przed promieniowaniem UV (benzofenony), parabeny, aldehydy (będące dobrymi indykatorami granic stratyfikacji termicznej w jeziorach) oraz narkotyki. W przypadku tych ostatnich, na podstawie ich resztkowej zawartości w ściekach gospodarczo-bytowych, można monitorować zużycie niektórych narkotyków przez społeczności miejskie.

Dr hab. Lidia Wolska, prof. nadzw. Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, przedstawiła ciekawe poglądy na temat wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) w wodach. WWA, to związki powszechnie występujące w środowisku, również wodnym. Oprócz źródeł naturalnych (pożary lasów, erupcje wulkaniczne), ich źródłem w środowisku jest również działalność antropogeniczna (spalanie paliw, zrzuty ścieków, transport). Do środowiska wodnego WWA dostają się głównie w wyniku depozycji atmosferycznej na stałych cząstkach znajdujących się w powietrzu. Prelegentka zwróciła uwagę na niejednolite procedury wykrywania WWA w polskich laboratoriach, czego efektem są nieporównywalne ze sobą wyniki analiz zawartości tych związków w badanych próbkach. Sugerowała, aby (wzorem laboratoriów niemieckich) analizować

zawartość WWA w zawiesinie, a nie w roztworze. Słuszność niniejszej tezy potwierdza występowanie w zawiesinie minerałów ilastych, spośród których część wykazuje zdolność do adsorpcji zarówno WWA, jak i innych związków chemicznych.

Do zagadnienia zwiększania się koncentracji glinu w środowisku, spowodowanego wzrostem jego zakwaszenia, odniósł się dr Marcin Frankowski z Wydziału Chemii UAM w Poznaniu. W związku z poszukiwaniem nowych sposobów analizy specjacyjnej tego pierwiastka, prelegent zaprezentował metody rozdzielania chromatograficznego związków glinu w połączeniu z techniką detekcji: HPLC-FAAS i HPLC-UV-Vis. Przedstawił wyniki badań, prowadzonych powyższymi metodami, nad rozdzielaniem związków glinu zawartych w próbkach gleb, wód podziemnych oraz w liściach *Betula pendula*.

Dr Przemysław Kosobucki z Wydziału Chemii UMK w Toruniu przedstawił możliwości zastosowania chromatografii jonowej (IC) oraz izotachoforezy (ITP) w badaniach naturalnej materii organicznej. Wskazał zalety oraz wady wykorzystania powyższych metod przy oznaczaniu prób wody względem zawartości ogólnego węgla organicznego (OWO). Wykazana została mała przydatność IC do tego typu analiz oraz możliwość zastosowania ITP jedynie do badań rutynowych.

W ostatnim dniu konferencji odbyły się warsztaty, zorganizowane w Katedrze Chemii Środowiska i Bioanalitiky Wydziału Chemii UMK w Toruniu. Podczas nich przeprowadzono dla uczestników pokazowe ćwiczenia, które przybliżyły praktyczne zastosowanie metod chromatograficznych.

Konferencja wniosła wymierne korzyści również dla przyrodników. Wskazano szereg metod służących do identyfikowania w środowisku przyrodniczym substancji o charakterze jonowym, zwracając przy tym uwagę na ich zalety oraz ograniczenia. Metody chromatograficzne, stosowane dotąd głównie przez chemików, mogą okazać się użyteczne również w innych dyscyplinach naukowych, zajmujących się badaniem środowiska przyrodniczego – w tym w geografii fizycznej. Dzięki zastosowaniu chromatografii jonowej można prowadzić badania dotyczące środowiska hydrochemicznego wód powierzchniowych i podziemnych, oceny stopnia denudacji chemicznej w obrębie zlewni, chemizmu opadów atmosferycznych i inne.

Michał Kaszubski
IGiPZ PAN, Toruń

VI międzynarodowa konferencja naukowa nt. „Turystyka jako rytuał”

Trzebieszowice, 8–9 VI 2011 r.

W dniach 8–9 czerwca 2011 r. Wyższa Szkoła Zarządzania (WSZ) „Edukacja” we Wrocławiu Wydział Turystyki w Kłodzku zorganizowała kolejny raz dwudniową konferencję na temat „Rytuał w turystyce”. Konferencja odbywała się na wzór lat ubiegłych w Zamku na Skale w Trzebieszowicach (gmina Łądek Zdrój, powiat kłodzki). Miała charakter interdyscyplinarny, stąd głosy przedstawiciele różnych dziedzin nauki, m.in. geografów, architektów, kulturoznawców, politologów, socjologów i ekonomistów. Celem głównym była szersza refleksja nad symbolicznym charakterem turystyki.

Obowiązki przewodniczącego konferencji pełnił dr inż. arch. Mieczysław K. Leniartek, dziekan WSZ „Edukacja” w Kłodzku, a sekretarzem naukowym była dr Jolanta Kowal, prof. WSZ „Edukacja”. Komitet naukowy tworzyli: prof. dr hab. Elżbieta Hałas (UW), prof. dr hab. Ryszard W. Kluszczyński (UŁ), prof. dr hab. Lesław Koćwin (UO), prof. dr hab. Włodzimierz Kurek (UJ), prof. dr hab. Jan Łoboda (UWr), prof. dr hab. Krzysztof R. Mazurski (WSZ „Edukacja”, Wrocław), prof. dr hab. inż. arch. Anna Mitkowska (Polit. Krakowska), prof. dr hab. Stefania Walasek (UWr), dr hab. Elżbieta Adamczyk (prof. UJ), dr hab. inż. arch. Alina Drapella-Hermansdorfer (Polit. Wrocławska), dr hab. Beata Frydryczak (prof. UAM), dr hab. Damian Knecht (prof. WSZ „Edukacja”, Wrocław).

Komitet organizacyjny stanowili naukowcy: dr Teresa Bogacz, dr Włodzimierz Ranożek i dr hab. Krzysztof Widawski (WSZ „Edukacja”), komitet honorowy natomiast: prof. dr hab. Zdzisław Knecht – Rektor WSZ „Edukacja”, mgr Urszula Nowak – Prezes OKiDZ „Edukacja”, mgr Maciej Awiżeń – starosta kłodzki, mgr Bogusław Szpytma – burmistrz Kłodzka i mgr Stanisław Longawa – wójt Gminy Kłodzko.

Konferencję rozpoczęła dr Jolanta Kowal. Powitała wszystkich gości honorowych i naukowców podkreślając jednocześnie, że temat tegorocznej konferencji „Turystyka jako rytuał” jest bardzo ciekawy, a pojęcie „rytuału” bywa często intrygujące, a nawet kontrowersyjne. Na konferencję przybyli goście honorowi: mgr Maciej Awiżeń – starosta kłodzki, zastępca burmistrza Kłodzka mgr Witold Krzelowski, wójta gminy Kłodzko reprezentowała p. Magda Dawdo – rzecznik prasowy gminy Kłodzko. Dziekan WSZ „Edukacja” w Kłodzku dr inż. arch. Mieczysław K. Leniartek podkreślił, że naukowcy mogą zainspirować władzę lokalną do działań oraz podziękował dr Teresie Bogacz za pomoc w ułożeniu programu konferencji.

Konferencja była podzielona na sześć sesji referatowych – w pierwszym dniu odbyły się cztery sesje, a w drugim dwie. Każdej przewodniczył wybrany przedstawiciel nauki. Sesje kończyły się dyskusją, wymianą poglądów. Pierwszą sesję referatową poprowadził prof. dr hab. Krzysztof R. Mazurski, podkreślając, że Ziemia Kłodzka, na której odbywa się konferencja, jest jego ulubionym regionem w Sudetach. Jako pierwsza przedstawiała temat dr Jolanta Kowal. Rozważania toczyły się wokół pytania: „czy turystykę można traktować jako rytuał”? Autorka wyjaśniła pojęcie mitów, które towarzyszyły rytuałowi; zarówno mity jak i rytuał wynikają z emocji i pragnień. Turystyka powoli staje się rytuałem. Kolejnym prelegentem był dr hab. inż. arch. Zbigniew Radziewanowski prof. nadzw. Politechniki Lubelskiej, który podał, że rytuał, to wykształcenie się nawyków, powstałych, zrodzonych z daną przestrzenią, to tęsknota za obcowaniem np. z górami. Trzecie wystąpienie tej sesji, którego autorem był dr Jerzy Żebrowski (WSZ „Edukacja”, Wrocław) potwierdziło, że istnieje rytuał podróży i jest to głównie magia emocji i zmysłowych doznań. Rytuał podróży – to charakterystyczne zachowania w uprawianiu turystyki (ubiór, robienie zdjęć, wysyłanie kartek, zakupy pamiątek itp.). Dr Mieczysław K. Leniartek poruszył temat *Codziennosc jako rytuał turystyczny*, a dr hab. Janusz Barański (Uniwersytet Poznański) *Turystyka – świecki rite de passage*. Referat dr. Tomasza Sahaja (Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu) dotyczył rytualnego odnawiania szczęścia przejawiającego się w turystyce narciarskiej i rowerowej będącymi wyrazami wolności człowieka. Autor podkreślił, że turystyka jest zbieraczem wrażeń,

a najbardziej porywające są podróże w głąb siebie, wobec tego jednym z aspektów rytuału jest wyzwanie, realizacja potrzeb człowieka.

Przewodniczącym drugiej sesji referatowej był prof. dr hab. Lesław Koćwin. Wystąpienie w tej sesji rozpoczął prof. zw. dr hab. Paweł Bergman (PAN), który analizował ekwipunek neolitycznego wędrowca jako prawzór wyposażenia turystycznego. Dr Teresa Bogacz wskazała, że warto przy analizie kształtowania rytuałów w turystyce sięgać do historii, a renesans – to główny etap kształtowania się współczesnych rytuałów. Z kolei prof. dr hab. Krzysztof R. Mazurski omówił przykłady źródeł, które formują turystykę jako rytuał, zaliczając do nich uzdrowiska i Grand Tour. Według niego to uzdrowiska spowodowały, że turystyka stała się rytuałem. Prof. zw. dr hab. Jan Łoboda i dr hab. Krzysztof Widawski (Uniwersytet Wrocławski) rozpatrzyli interesujące zagadnienie euroturystyki jako rytuału na przykładzie oferty turystycznej Hiszpanii. Turystyka gastronomiczna – to spotkanie z kulturą i historią regionu czy państwa. Każda kuchnia potrzebuje swojego symbolu, dla Hiszpanii jest to wino. Dr Lucyna Biały (Uniwersytet Wrocławski) zaprezentowała temat *Między mistyką a turystyką*, w którym mistyka jawi się jako łączność z Bogiem, a rytuał jako jedna z technik łączenia się z nim.

Trzecią część sesji referatowej prowadziła dr Jolanta Kowal. Charakterystykę doświadczenia turystycznego widzianego przez pryzmat transformacji rytuałów zaprezentowała studentka kulturoznawstwa Uniwersytetu Opolskiego Marzena Miśków. Dr Włodzimierz Ranoszek referował zagadnienie dotyczące wycieczki jako wyprawy śladem legend i mitów. Zwrócił uwagę, że musi być jakaś siła napędowa, motyw do wyprawy. Referat dr Nataszy Korczarowskiej-Różyckiej (Uniwersytet Łódzki) poświęcony był figurze turysty we współczesnym dyskursie filmowym na przykładzie *Ostatniego króla Szkocji* Kevina Macdonalda.

Przewodniczącym czwartej sesji referatowej, ostatniej w pierwszym dniu konferencji był prof. dr hab. Paweł Bergman. W sesji tej wystąpiła dr hab. Kaja Kaźmierska (Uniwersytet Łódzki) z pytaniem, czy pielgrzymowanie, to przeżycie religijne, czy może kulturowa przygoda. Tematem wystąpienia dr. Roberta Piechoty (WSZ „Edukacja”) była *Możliwość kreowania struktury gospodarki lokalnej przy zastosowaniu koncepcji project finance*.

W drugim dniu konferencji odbyła się piąta i szósta sesja referatowa, przewodniczył jej dr hab. inż. arch. Zbigniew Radziewanowski. Interesujący temat poruszył dr Krzysztof Gołata (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu), a dotyczył on turystyki filmowej jako nowego narzędzia promocji miast. Efektem wyemitowania polskich seriali i filmów fabularnych przez TVN jest wzrost popularności miast, w których rozgrywa się ich akcja. Film i serial jest motywem wyjazdów turystycznych. Przykładem może być serial *Ojciec Mateusz* i wzrost zainteresowania Sandomierzem. Dr Piotr Jarco (WSZ „Edukacja” we Wrocławiu) poruszył kwestię standaryzacji doskonalenia zasobów ludzkich branży turystycznej w kontekście wdrażania systemu Rekomendacji Podmiotów Turystycznych Dolnego Śląska – czy jest ona drogą do podnoszenia konkurencyjności? Dr Aneta Marek z Akademii Pomorskiej w Słupsku przedstawiła oferty turystyczne biur podróży Pomorza Środkowego dotyczące programów wycieczkowych do Pragi. Cechuje je pewna schematyzacja – brak zróżnicowania ofert dla poszczególnych grup wiekowych, brak programu dla osób niepełnosprawnych, zbyt duża liczba obiektów do zwiedzania na jeden dzień oraz brak chronologii w odwiedzanych obiektach. Kolejny prelegent tej sesji,

dr hab. inż. arch. prof. Politechniki Wrocławskiej Jacek Suchodolski poruszył problem miejsc szczególnych w sudeckiej przestrzeni turystycznej zaliczając do nich schroniska. Dr Małgorzata Żochowska przedstawiła czynniki i przykłady budowania swoistego rytuału na pograniczu polsko-czeskim (obszar Euroregionu Pradziad) za pomocą Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007-2013. Referat dr. Waldemara Dyby (Uniwersytet Łódzki) dotyczył turystyki wśród bezrobotnych w powiecie łódzkim-wschodnim. Poruszony został w nim problem braku uczestnictwa bezrobotnych w życiu turystycznym i jego powody. Bezrobotni powinni uczestniczyć w życiu społecznym, a państwo polskie musi to zagwarantować. Dr Andrzej Bełkot (Uniwersytet w Poznaniu) przedstawił zagadnienie o doświadczeniu w turystyce kulturowej. Specyfika funkcji sportowej w przestrzeni turystycznej pojawiła się w referacie dr Anny Wojtas Harań z Politechniki Wrocławskiej. Dr Joanna Szczepankiewicz-Battek (WSZ „Edukacja”) przedstawiła kontrowersyjny Euro Pride i inne rytuały turystyki LGBT (mniejszości seksualnych), które są niedoceniane przez biura podróży w Polsce.

Pod koniec drugiego dnia przewodniczący dr inż. arch. Mieczysław K. Leniartek podsumował konferencję. Była okazją do prezentacji wyników badań i wymiany poglądów naukowców, a jej materialnym owocem będzie publikacja pokonferencyjna**. Zawarty w niej materiał może być inspiracją do pomysłów, działań promocyjnych władzy w regionie. Jako gospodarz terenu wystąpił na początku konferencji starosta kłodzki mgr Maciej Awizeń, stwierdzając, że rytuał, to intrygujący temat. Wiele pomysłów z wcześniejszych konferencji organizowanych przez WSZ „Edukacja” w Kłodzku ma swoje odzwierciedlenie w realizowanych już przez powiat kłodzki zadaniach. Dostrzegając wzrost znaczenia „przygody” jako motywu wyjazdów turystycznych powiat kłodzki przygotował i realizuje aktualnie projekt „Hrabstwo Kłodzkie dla każdego, dla Małego i Dużego – turystyczna oferta pogranicza polsko-czeskiego”. Niestosowanym dotychczas narzędziem promocji projektu będzie kampania reklamowa w najpopularniejszych, ogólnopolskich portalach internetowych. Władze powiatu podejmują szereg działań propagujących i promujących regionalną sudecką zabudowę. Jedną z takich inicjatyw jest organizowany przez powiat kłodzki konkurs na projekt domu sudeckiego. W efekcie realizacji powstały nowe projekty obiektów nawiązujących swą formą do tych powstałych przed 1945 r., ale odpowiadające aktualnym trendom, i co najważniejsze bezpłatnie udostępniane zainteresowanym inwestorom.

Organizatorzy zaprosili za rok na podobną konferencję naukową o tematyce turystycznej.

Małgorzata Żochowska

Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja”, Kłodzko

Informacja dla Autorów

Przegląd Geograficzny publikuje oryginalne prace teoretyczne, metodologiczne i empiryczne (**niebędące typowymi przyczynkami ani wstępnymi wynikami badań, zwłaszcza empirycznych**) z zakresu szeroko pojmowanej problematyki geograficznej i przestrzennego zagospodarowania kraju. Zapraszamy Autorów do współpracy z naszym kwartalnikiem przez nadsyłanie wartościowych artykułów i notatek, materiałów dyskusyjnych, recenzji (w tym oprogramowania geograficznego) oraz sprawozdań. Przestrzeganie poniższych zaleceń formalnych usprawni prace redakcyjne i przyczyni się do szybszej publikacji nadsyłanych materiałów.

Uwagi ogólne. Złożenie przez Autora tekstu do Przeglądu Geograficznego oznacza, że **materiał nie jest przewidziany do druku w innym wydawnictwie**. Prosimy o przysyłanie materiałów w postaci elektronicznej, z powklejanymi rycinami i tabelami, w łatwym do odczytania formacie (Word, ew. PDF, ale wówczas prosimy dane o Autorze zamieszczać na osobnej stronie, a nie tytułowej artykulu) – w postaci, w jakiej zostaną przesłane do recenzji. Można także przesłać tekst w postaci wydruku komputerowego, w trzech egzemplarzach całości, łącznie z rycinami i tabelami. Tekst powinien być napisany zwięźle, ale jasno, w dowolnej wersji edytora MS Word for Windows i mieć następującą objętość: artykuł – 4000–6000 słów, wyjątkowo – jeśli temat tego wymaga – nieco dłuższy; notatka i materiał dyskusyjny – do 4000 słów; recenzja i sprawozdanie – 800–1200 słów. Powyższe objętości obejmują również piśmiennictwo, przypisy, streszczenie angielskie i tabele. Tekst powinien być wydrukowany jednostronnie z podwójną interlinią i szerokimi marginesami. Autorzy-obcokrajowcy proszeni są o nadsyłanie zweryfikowanych tekstów w języku angielskim, gdyż w tym języku będą publikowane ich prace.

Strona tytułowa. Na pierwszej stronie prosimy w kolejności umieścić: tytuł pracy w języku polskim, tytuł w języku angielskim, imię i nazwisko Autora(-ów), afiliację, adres(y), e-mail(e), zarys treści (nie dłuższy niż 100 słów), słowa kluczowe. Nie więcej niż sześć słów kluczowych, podanych w osobnym wierszu, powinno dotyczyć: jedno – tematu, jedno – obszaru, jedno – metody badawczej, oraz trzy inne. Dane Autora(-ów) nie powinny pojawiać się w innym miejscu pracy, gdyż jest ona anonimowo przesyłana do co najmniej dwóch recenzentów.

Tekst nie powinien zawierać wyróżnień ani podkreśleń. Śródtytuły, ograniczone do pierwszego i drugiego rzędu, można zaznaczyć ołówkiem na marginesie. Prosimy o ograniczenie liczby i objętości przypisów do niezbędnego minimum. Przypisy, numerowane kolejno, należy umieścić na osobnej kartce. W tekście opracowania, przy powoływaniu się na piśmiennictwo, należy podawać nazwisko autora oraz rok publikacji, np. (Nowak, 1999; Kowalski, 2000) lub według A. Nowaka (1999), a przy cytowaniu również numer strony, np. według A. Nowaka (1999, s. 5). W powołaniach na więcej prac tego samego autora, które ukazały się w tym samym roku podaje się: (Bunge, 1987a, b). W przypadku wspólnej publikacji dwóch autorów podaje się: (Marshall i Wood, 1995), a trzech i więcej autorów: (Ford i inni, 1996). W wykazie piśmiennictwa, jednakże, należy podać wszystkich autorów. Konieczna jest pełna zgodność nazwisk i roku publikacji w tekście i w wykazie piśmiennictwa.

Piśmiennictwo, ograniczone do literatury cytowanej, w porządku alfabetycznym, zamieszczone na osobnych kartkach, należy opracować bez skrótów, według poniższego wzoru:

- artykuły w czasopismach:
Grobelska H., 1999, *Plejstocen Białorusi*, Przegląd Geograficzny, 71, 4, s. 447–469.
- rozdziały w pracach zbiorowych:
Easton G., 1992, *Industrial network: a review*, [w:] B. Axelsson, G. Easton (red.), *Industrial Networks: A New View of Reality*, Routledge, London-New York, s. 3–27.
- serie wydawnicze:
Kielczewska-Zaleska M., 1956, *O powstawaniu i przeobrażaniu kształtów wsi Pomorza Gdańskiego*, Prace Geograficzne, IG PAN, 5, Warszawa.

- książki, monografie:

Ebdon D., 1995, *Statistics in Geography*, Blackwell, Oxford, 2 wyd.

Kozłowski S. (red.), 1988, *Przemiany środowiska geograficznego Polski*, Ossolineum, Wrocław.

Mały słownik odmiany nazw własnych, 2002, red. A. Ciesłowska, Instytut Języka Polskiego PAN, Kraków.

- prace niepublikowane:

Szawłowska H., 1990, *Przemiany własnościowe w handlu*, Instytut Rynku Wewnętrznego i Konsumpcji, Warszawa, maszynopis powielony.

W przypadkach wątpliwych (np. Occasional papers) prosimy podawać wszystkie dane bibliograficzne.

Tabele powinny być opracowane podobnie jak w bieżących zeszytach kwartalnika, najlepiej w programach MS Word lub Excel. Każda tabela powinna zawierać zwięzły tytuł (w języku polskim i angielskim) i kolejny numer (u góry) oraz źródło danych (u dołu). Główna tabeli powinna być dwujęzyczna. Prosimy nie stosować edycji ramek, cieniowania wierszy i kolumn, itp.

Ilustracje. Fotografie powinny być wykonane na odpowiednim poziomie technicznym, a mapy – zgodnie z zasadami kartografii. Wykresy, diagramy i mapy, opisane jako ryciny, powinny mieć jednolitą numerację (numery rycin zaznaczone ołówkiem); tytułów nie należy umieszczać na rycinach. Objasnienia fotografii i rycin, w języku polskim i angielskim, powinny być umieszczone na osobnej kartce. Objasnienia legendy map (w jęz. polskim i angielskim) należy zamieścić na mapach, a nie w formie odsyłaczy. Wraz z artykułem lub notatką Autor dostarcza trzy egzemplarze kopii ilustracji, a gotowe do reprodukcji oryginały – dopiero po przyjęciu pracy do druku. Przy planowaniu wielkości rycin należy uwzględnić format kwartalnika (B5) i zmniejszenie ich podczas reprodukcji do podstawy 126 mm. Większe ryciny (na wklejkach) będą zamieszczane jedynie w wyjątkowych przypadkach. Po wykorzystaniu ilustracje zostaną zwrócone Autorowi tylko na specjalne życzenie.

W dołączonych rycinach linie nie powinny być cieńsze niż 0,3 punktu, a symbole i opisy muszą być czytelne także po zmniejszeniu. Preferowane programy to CorelDRAW!, Adobe Illustrator, Photoshop; wykresy mogą być opracowane w MS Excel, a czarno-białe również w MS Word. Ryciny opracowane w innych programach powinny być zapisane w formacie EPS lub TIFF (o rozdzielczości nie mniejszej niż 600 dpi). Prosimy o upewnienie się, czy konwersja nie spowodowała pogorszenia jakości rycin.

Streszczenie. Na osobnej kartce Autor powinien dostarczyć streszczenie w języku angielskim, o ile to możliwe, zweryfikowane przez *native-speakera*. Objętość streszczenia: około 2 strony (1000 słów). Osobno, na końcu tekstu, prosimy dołączyć zarys treści i słowa kluczowe przetłumaczone na język angielski, poprzedzone nazwiskiem Autora i tytułem artykułu – ten fragment potrzebny jest do celów bibliograficznych i należy go zapisać jako osobny plik.

Akceptacja materiału, zapis elektroniczny. Po uzyskaniu pozytywnych recenzji i wprowadzeniu ewentualnych poprawek do artykułu lub notatki, Autor dostarcza ostateczną wersję materiału wraz z oryginałami rycin. W przypadku materiałów dyskusyjnych, recenzji i sprawozdań Autor dostarcza wersję cyfrową równocześnie z wydrukiem. W każdym przypadku wersja drukowana musi być identyczna z zapisem elektronicznym.

Korekta ogranicza się tylko do poprawienia błędów technicznych. Wszelkie zmiany tekstu są kosztowne i dlatego prosimy Autorów o dostarczanie wyłącznie dopracowanych tekstów. Korekta powinna być wykonana i zwrócona do Redakcji niezwłocznie. Jeśli korekta nie zostanie zwrócona w ciągu 8 dni, wówczas wykona ją Redakcja.

Pozostałe uwagi. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji stylistycznej tekstów. W korespondencji z Redakcją prosimy o korzystanie z poczty elektronicznej (e-mail: l.kwiat@twarda.pan.pl). Po wydrukowaniu, Autor otrzymuje bezpłatnie 25 nadbitków artykułu, a po kilka egzemplarzy pozostałych materiałów.

Cena zł 40,-
w tym 5% VAT

Przegląd Geograficzny

Kwartalnik

Warunki prenumeraty poprzez RUCH SA

• Prenumerata krajowa

Wpłaty na prenumeratę przyjmują jednostki kolportażowe RUCH SA właściwe dla miejsca zamieszkania. Termin przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową – do 5 dnia miesiąca poprzedzającego okres rozpoczęcia prenumeraty.

W Internecie [http:// www.prenumerata.ruch.com.pl](http://www.prenumerata.ruch.com.pl)

• Prenumerata opłacana w złotych ze zleceniem wysyłki za granicę

Informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela RUCH SA, Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33; telefony: (022) 532 87 31, (022) 532 87 68; infolinia 0 800 120 029,

wpłaty na konto w banku PEKAO SA IV O. Warszawa,

Nr 68 1240 1053 1111 0000 0443 0494 lub kasa Oddziału.

Dokonując wpłaty za prenumeratę w Banku czy też w Urzędzie Pocztowym należy podać: nazwę naszej firmy, nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty i rodzaj wysyłki (pocztą lotniczą czy zwykłą). Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty jest dokonanie wpłaty na nasze konto.

Prenumerata ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% droższa od krajowej.

Terminy wpłat na prenumeratę zagraniczną:

do 20 XI na I kwartał roku następnego

do 20 V na III kwartał roku bieżącego

do 20 II na II kwartał roku bieżącego

do 20 VIII na IV kwartał roku bieżącego

• Dostawa zamówionej prasy następuje w sposób uzgodniony z zamawiającym.

*

Bieżące i poprzednie numery można nabyć w Dziale Wydawnictw IGiPZ PAN, ul. Twarda 51/55, 00-818 Warszawa, e-mail: wydawnictwa.igpz@twarda.pan.pl, a także zamówić (przesyłka za zaliczeniem pocztowym) w: Warszawska Drukarnia Naukowa PAN, 00-656 Warszawa, ul. Śniadeckich 8; tel.: (22) 628 76 14 w. 102 dystrybucja@wdnpan.pl; www.publikacje-naukowe.pl

*

RUCH SA fulfills foreign customers' orders, starting from any issue in the calendar year: tel.: 0 800 120 029, (+4822) 532 87 68, fax: (+4822) 532 87 31, (+4822) 532 87 32.

Our journal is also available through:

Foreign Trade Enterprise ARS POLONA

ul. Obrońców 25, 03-933 Warszawa, Poland

fax (+4822) 509 89 00

Indexed/Abstracted in: Bibliographie Géographique Internationale; Current Geographical Publication – Contents; GEOBASE.